مجله علمی پژوهان
مقاله پژوهشی
دوره ۱۴، شماره ۳، بهار ۱۳۹۵
صفحات ۴۹ تا ۵۷

بررسی اپیدمیولوژی سوانح و حوادث در کودکان زیر ۶ سال آزادشهر یزد در سال ۱۳۹۰

محمود وکیلی[۱]، زهرا مؤمنی[۲*]، مسعود محمدی[۳]، مسلم کوه گردی[۴]

۱. دانشیار پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران
۲. کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران
۳. کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران
۴. کارشناس مراقب سلامت شبکه بهداشت شهرستان دیر، بوشهر، بوشهر، ایران

مشخصات مقاله

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱۲/۱۰
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۰۳/۱۳

واژگان کلیدی

سوانح و حوادث
اپیدمیولوژی
کودکان
یزد

نویسنده مسئول

زهرا مومنی، کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

تلفن: ۰۹۳۶۳۶۱۰۸۹۴
ایمیل: Zmomeni547@Gmail.com

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است

چکیده

مقدمه: سوانح و حوادث یکی از معضلات بهداشت عمومی و مهمترین علل مرگ و میر کودکان در جهان و کشور ما محسوب می شود. با توجه به آسیب پذیر بودن کودکان، شناخت الگوهای سوانح می‌تواند راهبردهای مناسبی جهت پیشگیری از سوانح فراهم نماید. این مطالعه با هدف بررسی اپیدمیولوژی سوانح و حوادث در کودکان زیر ۶ سال آزاد شهر یزد انجام گرفت.

روش کار: این یك مطالعه توصیفی_تحلیلی از نوع مقطعی بود. اطلاعات مربوط به ۳۰۰ کودك زیر ۶ سال با روش نمونه گیری آسان سهمیه ای از مادران مراجعه کننده به مرکز بهداشتی درمانی آزاد شهر در پاییز ۱۳۹۰ با چک لیست از طریق مصاحبه گردآوری گردید. داده‌ها پس از کدبندی با استفاده از آزمون کای دو و با نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۱ تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: میانگین سن کودکان مورد مطالعه ۳۰/۵ ماه و میانگین سن مادران ۲۶ سال بود. بر اساس یافته‌های تحقیق ۷۸/۴ درصد از کل کودکان مورد مطالعه دچار سانحه شده‌اند. صدمه بدنی ۵۰/۷ درصد، سوختگی ۱۵/۳ درصد، سقوط ۱۲ درصد، مسمومیت ۱۱ درصد، حادثه ترافیکی ۱۰/۳ درصد و غرق شدگی ۰/۷ درصد علل سوانح در کودکان بود. فرزندان پدران کارمند و مادران و پدران با تحصیلات بالاتر، دچار تعداد حادثه کمتری شده بودند که این اختلاف از لحاظ آماری معنادار بود (P<۰/۰۰۱)

نتیجه گیری: آمار سوانح در آزاد شهر در مقایسه با مطالعات مشابه انجام شده رقم بالایی است لذا توصیه می شود که با بهره گیری از اقدامات پیشگیرانه مانند آموزش والدین گامی موثر در جهت کاهش حوادث در کودکان برداشته شود.

مقدمه

سوانح و مصدومیت ها از علل اصلی و قابل اجتناب بیماریها و مرگ در بیشتر کشورهای جهان به شمار می رود و آسیب های ناشی از حوادث تا سال ۲۰۲۰ دومین علت معلولیت در کشورهای در حال توسعه و سومین علت مرگ و معلولیت در سراسر دنیا خواهند بود، آسیب های ناشی از حوادث ۱۲ درصد از بار بیماری ها و بالاترین میزان مرگ و میر از حوادث غیرعمدی را در دنیا به خود اختصاص داده اند [۱]. دهه حاضر دهه پیشگیری از سوانح نام گرفته است [۲]. سوانح یکی از عمده‌ترین همه‌گیری های بیماری های غیر واگیر در قرن حاضر را تشکیل می دهد [۳، ۴] و اکنون دیگر به عنوان اتفاقی

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.21859/psj-140349]

و تصادفی محسوب نمی شود، بلکه بخشی از بهایی است که انسان به ازای پیشرفت تکنولوژی می پردازد [۵]. بنابر تعریف سازمان بین المللی کار (International labor Organization: ILO) حادثه یک اتفاق پیش بینی نشده و خارج از انتظار است که سبب صدمه و آسیب گردد [۶]. سوانح هم مانند بیماریها سیر طبیعی خاص خود را دارند و همچون بیماریهای دیگر از الگوی اپیدمیولوژیک یعنی تداخل عامل، میزبان و محیط زیست پیروی می کنند، که این سه با هم موجب آسیب یا جراحت می شوند. سوانح در بعضی گروه های سنی، در بعضی ساعات روز یا هفته و در بعضی جاهای معین خیلی بیشتر بروز می کنند [۷]. بر اساس آمارهای منتشر شده ضایعات ناشی از حوادث یکی از پنج علت عمده مرگ در گروه های مختلف سنی در کشورهای پیشرفته و در حال پیشرفت است [۸] و یکی از مهم ترین عوامل ایجاد کننده معلولیت ها در کشورهای توسعه یافته دنیا می باشد [۹، ۱۰] و همچنین هزینه ها و مخارج ناشی از حوادث بسیار سرسام آور بوده و معلولیت های ناشی از حوادث باعث از دست رفتن نیروی انسانی فعال به همراه میلیونها ساعت کار مفید می گردد [۱۱]. بر اساس آمار مرگ و میر کودکان زیر ۶ سال در سال ۱۳۸۷ در ایران، حدود ۲۱ درصد میزان مرگ و میر مربوط به حوادث و سوانح غیرعمدی است که از این میزان ۴۳ درصد به حوادث خانگی و ۴۲/۸ درصد به حوادث ترافیکی اختصاص دارد [۱۲]. کشور ایران در زمینه بروز حوادث و تصادفات در گروه نخستین کشورهای جهان قرار دارد [۱۳]، در کشورهای غربی بعد از مرگ و میر به علت بیماری های قلبی و سرطان ها، حوادث در درجه سوم شیوع قرار گرفته است [۱۴]. حوادث دارای انواع جاده ای، خانگی، صنعتی، سوختگی و سقوط است [۱۵]. سوانح و حوادث در هر سنی ممکن است اتفاق بیفتد [۹]. آسیب، خطر عمده‌ی سلامت بالغین در دنیا و شایعترین علت مرگ در سنین ۴۲-۱ سال محسوب می شود و مرگ و میر ناشی از آسیب در گروه های سنی کودکان و نوجوانان بیشتر از بیماری های قلبی عروقی و سرطان است [۱۳]. امروزه یکی از مهم ترین مسائل بهداشت عمومی و یکی از علل اصلی مرگ و میر در جوامع مختلف اعم از جوامع صنعتی و پیشرفته و یا در حال توسعه مسئله سوانح در کودکان بوده [۱۰] که یکی از آسیب پذیرترین گروه در خصوص آسیب ها و سوانح محسوب می شوند [۲، ۱۶] زیرا به علت محدودیت های فیزیولوژیکی، فرایند رشد و نمو، پیشرفت حسی و حرکتی، ویژگی های رفتاری، ظرفیت واکنشی (تجربه، نیاز به آموزش، تجسس، ماجراجویی و رفتارهای مخاطره آمیز) این گروه را مستعد حوادث می کند که این امر در کنار سایر فاکتورهای محیطی مثل درجه ایمنی محیط، نظارت و مراقبت از سوی والدین اشکال جدی تر و خطرناک تری پیدا می کند [۴، ۱۱]. بر اساس آمار پزشکی قانونی، در کشور ما سوانح دومین علت مرگ و میر کودکان شناخته شده است. سوانح در کودکان به اشکال مختلف مشاهده می گردد از جمله مسمومیت ها، سقوط از بلندی، برق گرفتگی، خفگی، سوختگی، صدمات ناشی از تنبیه بدنی و تصادم (برخورد انواع وسایط نقلیه با یکدیگر و با عابر پیاده، پرتاب سنگ یا وسایل دیگر و غیره)، که با توجه به سن کودک نوع خاصی از سانحه در آنها بیشتر اتفاق می افتد [۲]. در انگلستان هر ساله ۱۰ درصد از کودکان به علت حوادث نیاز به خدمات درمانی پیدا می کنند و در فرانسه ۲/۹ درصد از جمعیت (بیش از ۱/۵ میلیون نفر) با نوعی ناتوانی ناشی از حوادث زندگی می کنند [۱۱] و در تحقیقی که در تهران انجام شد از سوانح به عنوان شایعترین علت مرگ و میر در سنین ۱۴-۱ سالگی نام برده شده است [۱۶]. از آنجا که کودکان امروز آینده سازان فردای جامعه هستند، شناخت الگوهای سوانح و حوادث در این گروه سنی جهت برنامه ریزی اصولی در جهت کاستن از مرگ و میر و عوارض احتمالی آن مفید است. از این رو برآن شدیم که به بررسی وضعیت سوانح و حوادث در کودکان زیر ۶ سال در مرکز آزادشهر یزد بپردازیم.

روش کار

این تحقیق یك مطالعه توصیفی_تحلیلی می‌باشد که به روش مقطعی انجام گرفته است. جمعیت مورد بررسی، مادران دارای کودك زیر ۶ سال مراجعه کننده به کلینیك مرکز بهداشتی درمانی آزادشهر یزد بوده که برای گرفتن خدمات در پاییز ۱۳۹۰ به کلینیك مراجعه کرده‌اند. با فرض فراوانی ۵۰ درصد حادثه در کودکان و با اطمینان ۹۵ درصد و خطای ۶ درصد

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.21859/psj-140349]

حجم نمونه لازم ۲۶۷ نفر برآورد شد و برای اطمینان بیشتر ۳۰۰ نفر وارد مطالعه شد. برای نمونه گیری از روش آسان سهمیه ای استفاده شد، ابتدا ۴ روز کاری از هفته های اول و سوم مهر و هفته های دوم و چهارم آبان به تصادف انتخاب شد و با شروع مطالعه در هریک از این چهار روز و ادامه آن در روزهای متوالی بعدی، تمام مادران دارای کودک زیر شش سال مراجعه کننده به مرکز به طور سرشماری تا تکمیل ۷۵ نمونه وارد مطالعه شدند تا حجم کلی ۳۰۰ نمونه تکمیل شد. قابل ذکر است که موارد تکراری وارد مطالعه نمی شدند. لازم به ذکر است در این تحقیق منظور از نقص جزئی آسیبی است که منجر به مراجعه سرپایی به مراکز ارائه خدمات سلامتی اعم از خصوصی یا دولتی شده اما کودک بستری نشده باشد. برای جمع آوری داده ها فرم مخصوصی به شکل چک لیست طراحی شد که در بخش اول اطلاعات دموگرافیکی شامل جنس و سن کودک، رتبه تولد کودک، میزان تحصیلات والدین، شغل والدین، سن مادر و در بخش دوم نوع حادثه و علت آن ، نتیجه حادثه به روش مصاحبه با مادران مراجعه کننده به کلینیک تکمیل گردید. سپس اطلاعات بدست آمده کد بندی و وارد کامپیوتر شد و با آمار توصیفی شامل میانگین و درصد فراوانی و آمار استنباطی شامل آزمون آماری X^2 و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۱ در سطح خطای ۵ درصد تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها

در این مطالعه ۱۵۶ کودک پسر (۵۲ درصد) و ۱۴۴ کودک دختر (۴۸ درصد) مورد بررسی قرار گرفت. میانگین سن کودکان مورد مطالعه ۳۰/۵۵ ماه و میانگین سن مادران ۲۶ سال بود. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ۷۸/۴ درصد از کل کودکان مورد مطالعه دچار سانحه شده‌اند که ترتیب صدمه بدنی ۵۰/۷ درصد، سوختگی ۱۵/۳درصد، سقوط ۱۲ درصد، مسمومیت ۱۱ درصد، حادثه ترافیکی ۱۰/۳ درصد و غرق شدگی ۰/۷ درصد سوانح در کودکان می باشد. در جدول شماره یک نوع حادثه به تفکیک جنسیت در کودکان زیر ۶ سال آزادشهر نشان داده شده است. همانطور که در جدول شماره ۱ مشاهده می شود در مجموع سقوط در دختران بیشتر از پسران بوده است در حالیکه بقیه سوانح در پسران بیشتر بوده است. توزیع فراوانی ویژگی های فردی و خانوادگی نمونه های پژوهش بر حسب رخداد و عدم رخداد سانحه در پاییز ۱۳۹۰ در جدول شماره ۲ نشان داده شده است. بر طبق نتایج ۴/۶ درصد از فرزندان چهارم و بالاتر اصلاً حادثه ندیده بودند در حالیکه ۵۰/۸ درصد از فرزندان اول حادثه ندیده بودند. کودکان اول خانواده بیشتر دچار حادثه شده بودند. در این جدول مشاهده می شود که هرچه رتبه تولد افزوده شده فرزندان با تعداد حادثه کمتری مواجه شده‌اند هرچه رتبه تولد افزایش یافت درصد کودکان دچار حادثه و تعداد سوانح کم شد ولی از نظر آماری رابطه معنی داری بین تعداد کل سانحه و رتبه تولد فرزندان بدست نیامد (P=۰/۱). طبق این جدول ۴۰ درصد از فرزندان پدران کارمند دچار حادثه نشده بودند که در مقایسه با فرزندان پدران با شغل آزاد ۶۰ درصد آمار قابل توجهی است. همچنین فرزندان پدران کارمند دچار تعداد حادثه کمتری شده‌اند که این رابطه از لحاظ آماری نیز معنادار شد (P<۰/۰۰۱). همچنین ۶/۲ درصد فرزندان مادران کارمند اصلاً دچار حادثه نشده بودند که در مقایسه با فرزندان مادران خانه‌دار ۹۳/۸ درصد آمار خیلی کمتری است (P=۰/۱۹). هرچه سطح تحصیلات پدر بالاتر رفته تعداد سوانح کمتر شده است. همچنین رابطه آماری معناداری بین تعداد سوانح با میزان تحصیلات پدر وجود دارد (P<۰/۰۰۱) و همینطور رابطه آماری معناداری بین تعداد سوانح با میزان تحصیلات مادر وجود دارد در کل هر چه میزان تحصیلات در والدین بالاتر رفته تعداد حادثه کمتر شده است (P<۰/۰۰۱). نتایج جدول ۳ نشان داد که ۲۲/۴ درصد از پسران و ۲۰/۸ درصد از دختران اصلاً دچار حادثه‌ای نشده بودند اکثریت دختران (۶۴/۶ درصد) یك حادثه دیده بودند در حالیکه (۲۲/۴ درصد) از پسران دو حادثه و بیشتر دیده بودند که بر حسب آزمون کای دو تعداد سوانح به تفکیک جنسیت از نظر آماری معنادار نشد (P=۰/۱۵). ۸۱ درصد از کودکان بعد از حادثه سالم بوده ۱۶ درصد دارای نقص جزئی و ۳ درصد بستری در بیمارستان شده بودند که از ۹ مورد (۳ درصد) بستری در بیمارستان: ۲ مورد به علت سقوط و ۵ مورد مربوط به حادثه

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.21859/psj-140349]

جدول ۱. بررسی نوع سانحه برحسب جنس در کودکان زیر ۶ سال آزادشهر در پاییز ۱۳۹۰

نوع حادثه	جنس		جمع
	پسر (درصد)فراوانی	دختر (درصد)فراوانی	
صدمه بدنی	۸۳(۵۳/۲)	۶۹(۴۷/۹)	۱۵۲
غرق شدگی	۲(۱/۳)	۰(۰)	۲
مسمومیت	۱۹(۱۲/۲)	۱۴(۹/۷)	۳۳
حادثه ترافیکی	۱۸(۱۱/۵)	۱۳(۹)	۳۱
سقوط	۱۵(۹/۶)	۲۱(۱۴/۶)	۳۶
سوختگی	۲۵(۱۶)	۲۱(۱۴/۶)	۴۶

جدول ۲. توزیع فراوانی ویژگی های فردی و خانوادگی نمونه های پژوهش بر حسب رخداد و عدم رخداد سانحه در پاییز ۱۳۹۰

ویژگی		فراوانی موارد سانحه دیده (درصد)تعداد	فراوانی موارد عدم سانحه (درصد)تعداد	سطح معناداری
جنس	پسر	۱۲۱(۵۱/۵)	۳۵(۵۳/۸)	P=۰/۴۲
	دختر	۱۱۴(۴۸/۵)	۳۰(۴۶/۲)	
رتبه تولد	اول	۱۴۸(۶۳)	۳۳(۵۰/۸)	P=۰/۱
	دوم	۶۷(۲۸/۵)	۲۰(۳۰/۸)	
	سوم	۱۶(۶/۸)	۹(۱۳/۸)	
	چهارم و بالاتر	۴(۱/۷)	۳(۴/۶)	
شغل پدر	کارمند	۱۸۷(۷۹/۶)	۲۶(۴۰)	P<۰/۰۰۱
	آزاد	۴۸(۲۰/۴)	۳۹(۶۰)	
تحصیلات پدر	ابتدایی	۴۲(۱۷/۹)	۱۳(۲۰)	P<۰/۰۰۱
	راهنمایی	۹۹(۴۲/۱)	۱۱(۱۶/۹)	
	دیپلم	۸۲(۳۴/۹)	۳۰(۴۶/۲)	
	بالاتر از دیپلم	۱۲(۵/۱)	۱۱(۱۶/۹)	
شغل مادر	کارمند	۷(۳)	۴ (۶/۲)	P=۰/۱۹
	خانه دار	۲۲۸(۹۷)	۶۱ (۹۳/۸)	
تحصیلات مادر	ابتدایی	۹۳(۳۹/۶)	۲۰(۳۰/۸)	P<۰/۰۰۱
	راهنمایی	۶۱(۲۶)	۱۱(۱۶/۹)	
	دیپلم	۷۹(۳۳/۶)	۲۸(۴۳/۱)	
	بالاتر از دیپلم	۲(۰/۹)	۶(۹/۲)	

جدول ۳. بررسی تعداد سوانح به تفکیک جنس در کودکان زیر ۶ سال آزادشهر در پاییز ۱۳۹۰

تعداد حادثه	جنس		سطح معناداری
	پسر (درصد)فراوانی	دختر (درصد)فراوانی	
اصلاًحادثه‌ای رخ نداده باشد	۳۵(۲۲/۴)	۳۰(۲۰/۸)	P=۰/۱۵
یك حادثه رخ داده باشد	۸۶(۵۵/۱)	۹۳(۶۴/۶)	
دو حادثه و بیشتر رخ داده باشد	۳۵(۲۲/۴)	۲۱(۱۴/۶)	

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.21859/psj-140349]

ترافیکی و ۱ مورد به علت سوختگی و ۱ مورد به علت صدمه بدنی بوده است (جدول شماره ۴). همانطور که در این جدول مشاهده می شود بین وضع بدنی کودک پس از حادثه به تفکیک جنس ارتباط آماری معناداری به دست آمد (P<۰/۰۰۱).

جدول ۴. بررسی وضع بدنی کودک پس از حادثه برحسب جنس در کودکان زیر ۶ سال آزادشهر در پاییز ۱۳۹۰

جنس	وضع بدنی کودک			سطح معناداری
	سالم(درصد)تعداد	نقص جزئی(درصد)تعداد	بستری در بیمارستان(درصد)تعداد	
پسر	۱۳۰(۸۳/۳)	۲۶(۱۶/۷)	۰(۰)	
دختر	۱۱۳(۷۸/۵)	۲۲(۱۵/۳)	۹(۶/۳)	P<۰/۰۰۱
جمع	۲۴۳(۸۱)	۴۸(۱۶)	۹(۳)	

بحث

مطالعه ای مقطعی به منظور بررسی اپیدمیولوژی سوانح و حوادث در کودکان زیر ۶ سال آزادشهر یزد انجام شد. یافته‌های حاصل از این مطالعه نشان داد که ۷۸/۴ درصد از کل کودکان مورد مطالعه دچار سانحه شده بودند که ترتیب صدمه بدنی ۵۰/۷ درصد، سوختگی ۱۵/۳ درصد، سقوط ۱۲ درصد، مسمومیت ۱۱ درصد، حادثه ترافیکی ۱۰/۳ درصد و غرق شدگی ۰/۷ درصد سوانح در این کودکان بود. بر اساس این مطالعه آمار سانحه در مرکز آزادشهر نسبت به تحقیقات مشابه انجام شده رقم بالایی است. نتایج پژوهش حاضر نشان داد توزیع جنسی واحدهای پژوهش شامل ۷۷/۵ درصد مذکر و ۷۹/۲ درصد مؤنث بود که دچار سانحه شده بودند اما در مطالعه Sridharan ۲۰۱۱ [۵]، بیات و همکاران [۱۷] ایزدی [۱۸] حوادث در کودکان دارای جنسیت مذکر بیشتر بود. در این پژوهش تعداد سوانح دو تا و بیشتر در دختران ۷/۸ درصد کمتر از پسران بوده است که این می تواند به علت الگوهای رفتاری ویژه و حس کنجکاوی بیشتر پسران نسبت به دختران باشد. در پژوهش حاضرکل سانحه با رتبه تولد فرزندان بررسی شد در این باره اختلاف معناداری مشاهده نشد به طوری که ۸۱/۸ درصد فرزندان اول خانواده‌ها دچار حادثه شده بودند و هرچه رتبه تولد افزایش یافت تعداد سانحه کمتر شد اما در مطالعه اسماعیلی و همکاران [۲] اکثر کودکان حادثه دیده سومین فرزند خانواده بودند و در مطالعه مظلومی و همکارش [۱۱] در یزد افزایش وقوع حادثه با تعداد فرزندان در خانواده رابطه آماری معناداری نشان داد. در مطالعه ما دو حادثه و بیشتر برای کودکانی که فرزند چهارم و بالاتر بودند اصلاً رخ نداده است، می‌توان این طور توجیه کرد که مادر به علت داشتن فرزندان قبلی، تجربه و اطلاعات بیشتری دارد. همچنین در مطالعه حاضر رابطه معنی داری بین شغل پدر با کل سانحه وجود داشت. به طوری که فرزندان پدرانی که شغل آزاد داشتند کمتر از فرزندانی که پدرانشان کارمند بود دچار حادثه شده بودند این موضوع شاید به این دلیل باشدکه پدران کارمند چون کار اداری دارند ممکن است در امر نگهداری و مراقبت از کودکان با همسر خود همکاری نکنند.

فرزندان مادران کارمند کمتر از فرزندان مادران خانه‌دار دچار حادثه شده بودند همچنین فرزندان مادران کارمند فقط یك حادثه داشته‌اند درحالیکه فرزندان مادران خانه‌دار دو حادثه و بیشتر هم داشته‌اند. مادران کارمند به علت اینکه وقت کمتری در منزل با فرزندان خود دارند از همان اول آموزشهای لازم با توجه به سن کودك به او می‌دهند تا با آرامش خاطر کودك خود را تنها گذارنند، همچنین فرزندان مادران کارمند به علت اینکه از همان سالهای اول زندگی، در مهدکودك قرار می‌گیرند اعتماد به نفس کودك بالا می‌رود درنتیجه حادثه کمتری دیده‌اند اما در مطالعه اسماعیلی و همکاران [۲] شغل ۸۸/۸ درصد مادران کودکان حادثه دیده خانه دار گزارش گردیده است. بنابراین نقش آموزش های مناسب برای مادران خانه دار جهت پیشگیری از سوانح و حوادث در کودکان بسیار مهم است. در این مطالعه

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.21859/psj-140349]

بین تحصیلات پدر با کل سانحه رابطه آماری معنادار به دست آمد، هرچه سطح تحصیلات پدر افزایش یافت کودکان کمتر دچار حادثه شدند. همچنین بین تحصیلات مادر با کل سانحه رابطه آماری معنادار به دست آمد مسلم است که هر چه میزان آگاهی خانواده‌ها افزایش یابد دقت بیشتری در زندگی دارند. در مطالعه اسماعیلی و همکاران [۲] سطح تحصیلات ۴۳/۴ درصد مادران کودکان حادثه دیده در مقطع ابتدایی بود، در مطالعه مظلومی و همکارش [۱۱] در یزد بین تعداد فرزند در خانه و سواد مادر با وقوع حوادث نیز ارتباط آماری معنادار مشاهده شد. در مطالعه حاضر بین وضع بدنی کودك پس از حادثه به تفکیک جنس ارتباط آماری معنی داری به دست آمد و پسران بعد از حادثه سالم تر و نقص جزئی کمتری نسبت به دختران داشتند و ۹ مورد بستری در بیمارستان دختران بوده‌اند، چون دختران جز گروه آسیب پذیر هستند بیشتر صدمه دیده‌اند و بین شغل والدین با وضع بدنی کودك پس از حادثه رابطه آماری معنی داری به دست نیامد. همچنین بین تحصیلات مادر با وضع بدنی کودك پس از حادثه نیز رابطه معنادار به دست نیامد درحالیکه بین تحصیلات پدر با وضع بدنی کودك پس از حادثه رابطه آماری معنادار بدست آمد. سقوط در دختران بیش از پسران بوده درحالیکه بقیه سوانح در پسران بیشتر بود، این امر می تواند به این دلیل باشد که معمولا جسارت پسرها برای خطرپذیری بیشتر است [۱۹]. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که صدمه بدنی با ۵۰/۷ درصد بیشترین علت حادثه بوده است. بعد از آن به ترتیب سوختگی با ۱۵/۳ درصد، سقوط با ۱۲ درصد، مسمومیت با ۱۱ درصد، حوادث ترافیکی با ۱۰/۳ درصد و غرق شدگی با ۰/۷ درصد علل سوانح به دست آمد. در مطالعه ساسان و همکاران [۲۰] یافته ها نشان داد، بیشترین سانحه در شیرخواران به ترتیب سقوط (۱۳/۴ درصد)، سوختگی (۱۰/۹ درصد)، مسمومیت (۳/۹ درصد)، تصادف با وسایل نقلیه (۱/۵ درصد)، غرق شدگی (۰/۷ درصد) بود که تضاد این با یافته مطالعه حاضر می تواند به دلیل گروه های مورد بررسی در دو مطالعه باشد زیرا در مطالعه ساسان و همکاران شیرخواران ۲۴-۶ ماهه بررسی شده بودند و انتظار نمی رود کودکان در این سنین در معرض خطر سوانح تصادفی باشند چرا که آنها نسبتا ناتوان از حرکت و تحت نظارت نزدیک اطرافیان می باشند. در مطالعه نکویی مقدم و همکاران [۱۹] و ایزدی [۱۸] بیشترین حوادثی که برای کودکان پیش آمده بود صدمه بدنی (آسیب ناشی از ضربه) بود که این همسو با یافته مطالعه حاضر است. در مطالعه بیات و همکاران [۱۷] بیشترین علت صدمه در کودکان به ترتیب سقوط از ارتفاع (۳۲/۵ درصد)، مسمومیت (۲۶/۷ درصد)، تصادف (۱۱/۷ درصد)، سوختگی(۹/۲ درصد) بود. همچنین مطالعه محفوظی [۱۴] مانند این پژوهش تصادفات با ۵۳/۸۷ درصد رتبه اول و سوختگی با ۲۴/۲۹ درصد رتبه دوم حواث را در کودکان داشته است همچنین در مطالعه اسماعیلی و همکاران در مازندران [۲] سقوط اولین علت عمده سوانح در کودکان و تصادم دومین علت ذکر شده است و در مطالعه بخشی در رفسنجان [۳] تصادف رتبه اول حوادث و بعد از آن سقوط و زمین خوردن ذکر شده است و در مطالعه Ganveer و همکاران [۱۵] سقوط با ۲۱ درصد بیشترین میزان و غرق شدگی با ۶/۴ درصد و سوختگی، خفگی و مسمومیت با ۴/۷ درصد در مراحل بعدی قرار دارند در مطالعه مهرام و همکاران [۷] سانحه به دلیل زمین خوردن در رتبه اول قرار داشت. چون آیتمهای مورد بررسی با تحقیقاتی که همکاران انجام داده‌اند و مکانی که برای انجام مطالعه انتخاب شده با بقیه فرق داشت آمار و ارقام کمی متفاوت می‌باشد نقطه ضعف مهم این پژوهش عدم توجه به کودک آزاری بود که به احتمال زیاد یک عامل شایع ولی پنهان آسیب های فیزیکی در کودکان زیر ۶ سال می باشد.

نتیجه گیری

با توجه به مشخص شدن الگوهای سوانح در کودکان زیر ۶ سال پیشنهاد می‌شود با بهره‌گیری از اقدامات پیشگیرانه درخصوص سوانح براساس ویژگی‌های آن در هر منطقه بایدگامی موثر در جهت کاهش سوانح برداشت. شناسایی عوامل خطر و تعیین کننده‌های محیطی، روانی، رفتاری و اجتماعی و سایر عوامل می‌توانند کاهش آسیب ها را تسهیل و تسریع نماید و همچنین کشف عوامل خطر و اثر متقابل آنها بر یکدیگر و روابط آنها با آسیب ها می‌تواند در ایجاد فرضیه‌های جدید

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.21859/psj-140349]

به ویژه عوامل علیتی و نحوه تغییر آنها مشارکت نماید و در نهایت به ایجاد مداخله‌های جدید جهت پیشگیری از آسیب‌ها منجر گردد. همچنین تهیه و اجرای برنامه‌های آموزشی در منزل، رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی، آموزش از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی مانند تلویزیون و رادیو، تقویت سیستم های نظارتی بر عملکرد افراد در کاهش سوانح جامعه امری ضروری و تاثیر گذار است.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می دانند تا از همکاری کارکنان مرکز بهداشتی درمانی آزادشهر تقدیر و تشکر نمایند.

تضاد منافع

این مطالعه برای نویسندگان هیچ گونه تضاد منافعی نداشته است.

References

1. Khazaei S, Mazharmanesh S, Khazaei Z, Goodarzi E, Mirmoini R, Mohammadian-Hafshejani A and et al. An epidemiological study on the incidence of accidents in the Hamadan province during 2009 to 2014. Pajouhan Scientific Journal. 2016;14(2):8-16. (Persian)

2. Esmaeili Z, Vaezzadeh N. Injury patterns in children under 15 years of natural disasters in the province 1999-2000. Journal of Mazandaran University of Medical Sciences. 2001;10(29):1-7. (Persian)

3. Bakhshi H, Asadpoor M, Kazemi M, Etminan rad S. Distribution of injured patients admitted to the hospital emergency department-Hazrat Ali Ibn Abi Talib (AS), Rafsanjan. Payesh. 2007;5(2):113-121. (Persian)

4. Khosravi S, Ghafari M. An epidemiological study of domestic accidents in the population covered urban and rural health centers in Shahrekord, 1999. Journal of Shahrekord University of Medical Sciences. 2004;5(2):54-64. (Persian)

5. Sridharan L, Crandall M. Injury and health among children in vulnerable families. Journal of Trauma and Acute Care Surgery. 2011;70(6):1539-1545.

6. Amirzadeh F, Tabatabaiee S. Incidence rate and causes of accidents among the students of shiraz Guidance schools. Journal of Kerman University of Medical Sciences. 2007;14(1):55-60. (Persian)

7. Mahram M, Derakhshandeh J, Jamshidifarsani M, Yektaparast M. Investigation of accidents in the home referred to home health, health centers and hospitals in Zanjan, 1999. Journal of Zanjan University of Medical Sciences And Health Services. 2001;8(33):41-46. (Persian)

8. Jadid milani M, Sohail Arshadi F, Asadi Noghabi A. Text book of Community Health Nursing 1,2,3. 14, editor. Tehran:Andisheh Rafih;2009. (Persian)

9. Helm Seresht P, Del Pishe E. Community Health Nursing. 3, editor. Tehran:Chehr;2004. (Persian)

10. Thein M, Lee B, Bun P. Childhood injuries in Singapore: A community nationwide study. Singapore Medical Journal. 2005;46(3):116-121.

11. Mazlomi S, Fallahzade H. Prevalence of events in individuals under 20 years of Yazd city. Payesh. 2003;1(4):21-25. (Persian)

12. Fathi Sheikhi M, Shamsi M, Khorsandi M, Ranjbaran M. The Measurement of Health Belief Model (HBM) constructs in the prevention of accidents and injuries in children in Khorramabad 2014. Arak Medical University Journal. 2015;18(94):69-77. (Persian)

13. Gholamaliee B, Khazaei S, Jamorpour S, Mohammadian Hafshejani A, Salehinia H. Epidemiological assessing of motorcyclists' country-level traffic accidents, 2013. Pajouhan Scientific Journal. 2015;14(1):12-21. (Persian)

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.21859/psj-140349]

14. Mahfozi A, Kahani A, Masihi F, Abolmaasomi F. Prevalence of mortality in children under 12 years of events referred to Tehran Legal Medicine in four (1996, 1997, 1998 and 1999). Forensic Medicine. 2007;7(24):5-14.

15. Ganveer G, Tiwari R. Injury pattern among non-fatal road traffic accident cases: A cross-sectional study in central India. Indian Journal of Medical Sciences. 2005;59(1):9-12.

16. Khodadadi H, Asadpoor M, Zohrehkermani S, Ravari A. Frequency of injuries in children under 15 years admitted to the emergency hospital of Imam Ali Ibn Abi Talib (AS) in Rafsanjan 1999-2000. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2007;5(3):201-208. (Persian)

17. Bayat M, Shahsavari A, Forughi S, Mirzajani F, Alamneshan F. Assessment of accidents' prevalence in children under 5 year referred to emergency ward. Journal of Mandish. 2012;2(2-3):26-32. (Persian)

18. Izadi Z. Epidemiology of documented accident in childeren under 15 years old in kerman-2014 [M.D. Thesis]. Kerman:Kerman of Medical Sciences;2015. (Persian)

19. Nekooee Moghadam M, Amiresmaelee M, Ghorbani R, Shikhani H, Navabi Z. Survey of under-5-year-old children injury and accident mortality causes in the city of Kerman in 2013. Journal of Health-Based Research. 2015;1(1):1-12.

20. Sasan M, Beikzadeh A, Saeedinejat S, Deldar K, Khajedelooie M. Epidemiology of infants and toddlers 6-24 month. Medical Journal of Mashhad University of Medical Sciences. 2011;54(4):201-206. (Persian)

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.21859/psj-140349]

Pajouhan Scientific Journal
Research Article
Vol 14, No 3, Spring 2016

Epidemiological study of accidents in children under 6 years of Azadshahr Yazd in 2011

Mahmoud Vakili[1], Zahra Momeni [2*], Masoud Mohammadi [3], Moslem Koohgardi[4]

1. Associate Professor of Social Medicine, Faculty of Medicine, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
2. MSc of Epidemiology, Department of Biostatistics & Epidemiology, Health Faculty, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
3. MSc of Epidemiology, Department of Social Medicine, Faculty of Medicine, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran
4. BSc of Public Health, Health Center of Dayyer, Bushehr, Iran

Article Info

Recieved: 29 Feb. 2016
Accepted: 2 Jun. 2016

Keywords

Accidents and Injuries
Epidemiology
Children under 6 years
Yazd

Coresponding Author

Zahra Momeni, MSc of Epidemiology, Department of Biostatistics & Epidemiology, Health Faculty, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

Tel: +98936361089
Email: Zmomeni547@Gmail.com

Citation

Vakili M, Momeni Z, Mohammadi M, Koohgardi M. [Epidemiological study of accidents in children under 6 years of Azadshahr Yazd in 2011]. Pajouhan Scientific Journal. 2016;14(3):49-57

Abstract

Introduction: Accidents are one of public health challenges and the most important causes of children mortality in the world and Iran. Considering the vulnerability of children, cognition of accident patterns can provide appropriate strategies to prevent accidents. The present study aimed to epidemiologically investigate accidents in children under six years of age.

Methods: This descriptive-analytical study was of cross-sectional studies. The information of 300 children under six years of age was collected by the Quota sampling from mothers reoffering to the health centers of Azadshahr in fall 2011 with a check list through interviews. The data were analyzed with the Chi-square test (SPSS version 21) after encoding.

Results: The mean age of the studied children and mothers were 5.30 and 26 years, respectively. The results showed that 78.4% of the children have had an accident. Physical injury (50.7%), burn (15.3%), fall (12%), poisoning (11%), traffic accident (10.3%) and drowning (0.7%) were the reasons for children accidents. The children of employed fathers and parents, who had higher education, had fewer accident and this difference was statistically significant ($P<0.001$).

Conclusion: The rate of accidents in Azadshahr is a higher figure in comparison with that of relevant studies. Therefore, it is suggested that preventive measures like parent training can be applied to reduce accident rates in children.

© 2016 Pajouhan Scientific Journal. All right reserved

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.21859/psj-140349]